

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจลของเจ้าหน้าที่ตำรวจในอำเภอเมืองเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจลของเจ้าหน้าที่ตำรวจในอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจลของเจ้าหน้าที่ตำรวจในอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ตลอดจนศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจลของเจ้าหน้าที่ตำรวจในอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากข้าราชการตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่สังกัดสถานีตำรวจในพื้นที่อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 4 สถานี จำนวน 263 คน ข้อมูลจากแบบสอบถามทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ปฏิบัติงานควบคุมฝูงชนและการปราบปรามจลาจลจำนวน 263 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 36 – 45 ปี มีอายุราชการระหว่าง 11 – 15 ปี สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี สถานภาพสมรส มีรายได้ระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท ชั้นยศเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวน ปฏิบัติงานในฝ่ายงานปกครองป้องกัน สังกัดสภ.เมืองเชียงใหม่ เคยได้รับการฝึกอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจลและมีประสบการณ์ในการปฏิบัติการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจลมาก่อน

5.1.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจลของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจลของเจ้าหน้าที่ตำรวจ พบดังนี้

ด้านโครงสร้างหน่วยงาน พบว่า โดยรวมมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจลของเจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.27 โดยสถานีตำรวจ

ในอำเภอเมืองเชียงใหม่มีการจัดแบ่งหน้าที่รับผิดชอบด้านการควบคุมฝูงชนและปราบปรามการจลาจลอย่างชัดเจนอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้สถานีตำรวจในอำเภอเมืองเชียงใหม่มีเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีความชำนาญการด้านการควบคุมฝูงชนและปราบปรามการจลาจลสังกัดในหน่วยงาน มีการปรึกษาหารือ เพื่อร่วมกันหาแนวทางการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจลคล่องตัว รวดเร็ว และทันกับสถานการณ์ และมีสายบังคับบัญชาที่ไม่ซับซ้อนเอื้อต่อการปฏิบัติการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจลอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านกฎหมาย มาตรการ และนโยบายในการปฏิบัติการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจล พบว่า โดยรวมมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจลของเจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.11 โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจมีความคิดเห็นว่าการกฎหมาย มาตรการ และนโยบายในการปฏิบัติการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจลสามารถนำมาบังคับใช้กับฝูงชน มีความชัดเจนและสามารถนำมาปฏิบัติได้ และสอดคล้องกับสถานการณ์ในระดับปานกลาง

ด้านความพร้อมของบุคลากร พบว่า โดยรวมมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจลของเจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.16 โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจให้ความสำคัญในการปฏิบัติการควบคุมฝูงชนและปราบปรามการจลาจลอย่างเต็มที่อยู่ในระดับปานกลาง อีกทั้งมีความรู้และเข้าใจในหลักกฎหมาย มาตรการ และนโยบายในการปฏิบัติการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจล ได้รับการฝึกอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมฝูงชนและปราบปรามการจลาจลอย่างเพียงพอ มีทักษะและประสบการณ์ในการควบคุมฝูงชนและปราบปรามการจลาจล และอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจเพียงพอต่อการปฏิบัติการควบคุมฝูงชนและปราบปรามการจลาจลอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น

ด้านอาวุธยุทโธปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ พบว่า โดยรวมมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจลของเจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.85 โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจมีความคิดเห็นว่าการอาวุธยุทโธปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจลมีความทันสมัย มีประสิทธิภาพ คงทน พร้อมใช้งาน และเพียงพอกับอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับปานกลางเท่านั้น

5.1.3 ประสิทธิภาพในการปฏิบัติการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจลของเจ้าหน้าที่

ตำรวจ

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจลของเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.24 เมื่อพิจารณารายด้านพบดังนี้

ด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ พบว่า โดยรวมเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถปฏิบัติงานในด้านการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจลได้ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.29 โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถให้การคุ้มครองความสงบเรียบร้อยให้กับสังคม ตลอดจนดูแลรักษาชีวิต และทรัพย์สินของประชาชนได้ในระดับมาก ขณะเดียวกันเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถปฏิบัติงานรักษาความปลอดภัยสถานที่สำคัญและอารักขานุคคลสำคัญได้ในระดับปานกลาง อีกทั้งสามารถอดทน อดกลั้น ต่อการข่มขู่ การใช้ถ้อยคำที่ขยาบคายของกลุ่มฝูงชน ดำเนินการด้วยมาตรการที่นุ่มนวล ประนีประนอมกับฝูงชน ปฏิบัติการด้านจิตวิทยาต่อฝูงชนและผู้ก่อความไม่สงบให้ทราบข้อเท็จจริงของสถานการณ์ สามารถควบคุมสถานการณ์ไม่ให้นานปลาย ลูกกลม ปฏิบัติการควบคุมและปราบปรามจลาจลด้วยความรวดเร็วทันสถานการณ์ และคล่องตัว สามารถระงับยับยั้งเหตุภัยความรุนแรงต่างๆ ที่เกิดจากฝูงชน และสามารถดำเนินการจับกุมแกนนำ หัวหน้า และผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีได้ในระดับปานกลางเท่านั้น

ด้านประสิทธิภาพในการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจล พบว่า โดยรวมการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจลของเจ้าหน้าที่ตำรวจมีประสิทธิภาพได้ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.19 โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถควบคุมฝูงชนมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยไม่กระทำต่อทรัพย์สินและร่างกายของผู้อื่น ควบคุมให้ฝูงชนเรียกร้องด้วยความสงบเรียบร้อย ไม่ก่อความวุ่นวาย ควบคุมฝูงชนไม่กระทำการใดๆ ที่ส่งผลกระทบต่อร่างกาย และทรัพย์สินของประชาชนของส่วนรวม และของทางราชการได้ในระดับปานกลางเท่านั้น ตลอดจนสามารถจับกุมฝูงชนที่ก่อจลาจล กระทำผิดกฎหมาย ให้ถูกนำตัวมาลงโทษทางกฎหมาย ควบคุม ตรวจสอบฝูงชนให้ความร่วมมือในการไม่พกพาอาวุธ วัตถุอันตรายต่างๆ ชักจูงให้ฝูงชนให้เชื่อ และให้ความร่วมมือในการเจรจาข้อตกลงร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ควบคุม โน้มน้าวให้ฝูงชนยินยอมสลายตัว และไม่กลับมารวมตัวกันเป็นฝูงชนอีก และควบคุม แนะนำให้ฝูงชนพุดจา ใช้กิริยาทางทางไม่เลียดสีเยาะเย้ย ถากถาง ข่มขู่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้ในระดับปานกลางเท่านั้น

5.1.4 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจลของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจลของเจ้าหน้าที่ตำรวจในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.38 เมื่อพิจารณารายด้านพบดังนี้

ด้านอัตรากำลัง พบว่า โดยรวมมีปัญหาและอุปสรรคในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.35 โดยอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจมีน้อย ไม่เพียงพอต่อการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจลในระดับมาก ขณะเดียวกันประสบปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ตำรวจขาดประสบการณ์ในการ

ปฏิบัติการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจล และเจ้าหน้าที่ตำรวจขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย มาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจลในระดับปานกลาง

ด้านอาวุธยุทโธปกรณ์ และเครื่องมือ เครื่องใช้ พบว่า โดยรวมมีปัญหาและอุปสรรคในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 โดยมีปัญหาและอุปสรรคในระดับมาก อันดับแรก คืออาวุธยุทโธปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ไม่คงทน รองลงมาคือ อาวุธยุทโธปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ไม่มีเพียงพอต่อการปฏิบัติการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจล และจำนวนเจ้าหน้าที่ตำรวจและอาวุธยุทโธปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ล้าสมัย ไม่สามารถนำมาใช้กับการปฏิบัติการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านอาวุธยุทโธปกรณ์ และเครื่องมือ เครื่องใช้ พบว่า โดยรวมมีปัญหาและอุปสรรคในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37 โดยประสบปัญหาและอุปสรรคในระดับปานกลางต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่สามารถนำหลักกฎหมาย และมาตรการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง มาบังคับใช้กับฝูงชนได้ กฎหมาย มาตรการ และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจลไม่สอดคล้องกับลักษณะพื้นที่และสถานการณ์ฝูงชน และนโยบายการปฏิบัติการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจลไม่ชัดเจน และไม่สามารถนำมาปฏิบัติได้

ด้านความร่วมมือของฝูงชน พบว่า โดยรวมมีปัญหาและอุปสรรคในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.38 โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจประสบปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับฝูงชนมีจำนวนมาก ขาดต่อการควบคุมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และฝูงชนไม่ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในระดับมาก นอกจากนี้ฝูงชนมักจะใช้ความรุนแรงในการเรียกร้อง และฝูงชนลักลอบนำเอาอาวุธ วัตถุอันตรายมาใช้ในการเรียกร้อง อยู่ในระดับปานกลาง

นอกจากประเด็นปัญหาดังกล่าวเบื้องต้น ยังพบประเด็นปัญหาที่น่าสนใจอีกได้แก่ ข้อจำกัดของการเป็นเมืองขนาดใหญ่มีประชาชนอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นทำให้การดำเนินการควบคุมฝูงมีความยากลำบาก และไม่สามารถใช้มาตรการที่รุนแรงกับฝูงชนได้ ในจังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดใกล้เคียงมีกลุ่มแกนนำและจำนวนฝูงชนจำนวนมาก พร้อมรวมตัวกันได้ตลอดเวลา ไม่มีศูนย์อำนวยการหรือกองอำนวยการระดับภูมิภาค จังหวัดที่รับผิดชอบดูแลในด้านปฏิบัติการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจลโดยตรง ส่งผลให้การนำนโยบาย คำสั่งมาปฏิบัติมีความล่าช้า การรวมตัวของฝูงชนมักจะยืดเยื้อเป็นเวลายาวนาน ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจต้องผลัดเปลี่ยนเข้าไปสอดส่องดูแลอย่างต่อเนื่องตลอด 24 ชั่วโมง ทำให้เจ้าหน้าที่เกิดความเบื่อหน่าย อ่อนเพลียจากการปฏิบัติงาน ตลอดจนขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน

5.1.5 ข้อเสนอแนะสำหรับเป็นแนวทางในการปฏิบัติการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจลของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

เจ้าหน้าที่ที่ตอบแบบสอบถามมีข้อเสนอแนะสำหรับเป็นแนวทางในการปฏิบัติการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจล สรุปได้ดังนี้ มีมาตรการที่เข้มงวดในการควบคุมฝูงชนไม่ให้เพิ่มจำนวน หรือเคลื่อนย้ายมารวมตัวกันเป็นจุดใหญ่ได้ มอบหมายให้มีเจ้าหน้าที่ตำรวจรับผิดชอบในการประชาสัมพันธ์ แจ้งข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนที่มีที่อยู่อาศัยในเขตพื้นที่การชุมนุม ในการอพยพ ป้องกันตัว ตลอดจนข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการก่อจลาจล ภัยพิบัติต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ มีการวางแผนควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจลที่รวดเร็ว สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น จัดเจ้าหน้าที่ออกปะปนกับฝูงชนที่ก่อความวุ่นวายเพื่อทราบข่าวจากนโยบายของหัวหน้าฝูงชน จัดเจ้าหน้าที่สังเกตความเคลื่อนไหวของฝูงชนตามจุดต่างๆ และรายงานให้กองอำนาจการ หรือผู้รับผิดชอบเพื่อวางแผนปราบปรามจลาจล มีการอบรมสาธิตยุทธวิธีควบคุมฝูงชนตามแบบของสหประชาชาติ (UN) ที่เป็นมาตรฐาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการควบคุมม็อบให้ดียิ่งขึ้น มีการอบรมเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ชำนาญการในการใช้อาวุธเคมี จัดสรรอุปกรณ์เครื่องมือป้องกันให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจอย่างเพียงพอ มีระบบการประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ตำรวจท้องที่ ตำรวจภูธร ตำรวจเฉพาะกิจ ตำรวจตระเวนชายแดน และหน่วยกำลังสนับสนุนอื่นๆ อย่างต่อเนื่อง เป็นต้น

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

สภาพปัญหาภายในประเทศไทยทุกวันนี้มีความขัดแย้งทางด้านความคิด ไม่ว่าจะเป็นแก๊งมั่ววิธีคิดในทางการเมือง หรือเรื่องผลประโยชน์ส่วนตน ของกลุ่ม ของพวกพ้อง หรือแม้กระทั่งกลุ่มคนส่วนใหญ่ ประกอบกับปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก ราคาน้ำมันพุ่งสูงขึ้น ทำให้เกิดผลกระทบไปทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ เอกชน อุตสาหกรรม ภาคการเกษตร เลี้ยงสัตว์ ราคาสินค้า ภาคการเกษตรตกต่ำ จนหน่วยงานภาครัฐและรัฐบาลตั้งตัวแทบไม่ติด และขณะนี้ประเทศไทยประสบปัญหาทางการเมืองประเทศที่ควรจะเป็นไปอย่างต่อเนื่องแต่กลับมาก่อปัญหาต่าง ๆ ที่รุนแรงจะทำให้เกิดความเดือดร้อนต่อประชาชนทั่วทั้งประเทศ จนเกิดการรวมตัวกันเพื่อให้หน่วยงานหรือรัฐบาลหันมาให้ความสนใจในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของประชาชน โดยกฎหมายรัฐธรรมนูญได้ให้สิทธิในการชุมนุมประท้วงได้โดยสงบ ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องก็มีกฎหมายระเบียบที่เกี่ยวข้องให้เข้ามาดำเนินการทั้งในด้านความปลอดภัยของบุคคล สถานที่ราชการ การอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น การจราจร การสุขาภิบาล ฯ แต่อย่างไรก็ตามหากกลุ่มผู้ชุมนุมประท้วงได้ก่อให้เกิดความรุนแรง มีการทำร้ายบุคคล ทำลายทรัพย์สินของผู้อื่น จนเกิดการจลาจล

และไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย เจ้าหน้าที่ต้องใช้มาตรการตามกฎหมายเข้ามาแก้ไขปัญหาเหตุวิกฤต โดยต้องใช้ความระมัดระวัง อดทน และปฏิบัติตามขั้นต่าง ๆ ในการควบคุมฝูงชนให้กลับสู่ในภาวะปกติโดยเร็ว และหากดำเนินการตามขั้นตอนแล้วเหตุการณ์ยังไม่สงบและมีแนวโน้มจะเกิดวุ่นวายรุนแรงขึ้นอย่างเป็นวงกว้าง อาจใช้กำลังในการเข้าสลายการชุมนุมเพื่อยึดพื้นที่คืนและให้การชุมนุมนั้นยุติลงแต่ต้องอยู่ในกรอบของกฎหมาย จากการศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจลของเจ้าหน้าที่ตำรวจในอำเภอเมืองเชียงใหม่ในครั้งนี้ ค้นพบว่า การปฏิบัติการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจลของเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถดำเนินการได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น คือ ด้านโครงสร้างหน่วยงาน สถานีตำรวจในอำเภอเมืองเชียงใหม่มีการจัดแบ่งหน้าที่รับผิดชอบด้านการควบคุมฝูงชนและปราบปรามการจลาจลอย่างชัดเจน มีเจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีความชำนาญการด้านการควบคุมฝูงชนและปราบปรามการจลาจลสังกัดในหน่วยงาน แต่ขณะเดียวกัน ด้านกฎหมาย มาตรการ และนโยบายในการปฏิบัติการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจล เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่สามารถนำมาบังคับใช้กับกลุ่มฝูงชนได้ เนื่องจากกลุ่มฝูงชนที่มารวมตัวกันไม่สนใจ ไม่ฟังคำสั่งจากเจ้าหน้าที่ ตลอดจนไม่ให้ความเคารพในหลักกฎหมาย มีผลให้กลุ่มฝูงชนกระทำการต่างๆ โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ด้านความพร้อมของบุคลากร พบว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจส่วนใหญ่ให้ความสำคัญในการปฏิบัติการควบคุมฝูงชนและปราบปรามการจลาจลอย่างเต็มที่ แต่ยังมีจำกัดในด้านมีความรู้และเข้าใจในหลักกฎหมาย มาตรการ และนโยบายในการปฏิบัติการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจล การฝึกอบรมหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมฝูงชนและปราบปรามการจลาจลมีน้อย ขาดทักษะและประสบการณ์ในการควบคุมฝูงชนและปราบปรามการจลาจล และอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจมีน้อยไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานควบคุมฝูงชนและปราบปรามการจลาจล นอกจากนี้ด้านอาวุธยุทโธปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ พบว่า อาวุธยุทโธปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ในการปฏิบัติการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจลยังไม่เพียงพอต่อการดำเนินการ และไม่ทันสมัย ซึ่งจากปัจจัยการดำเนินงานในการปฏิบัติการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจลของเจ้าหน้าที่ตำรวจในอำเภอเมืองเชียงใหม่ดังกล่าวนี้ กล่าวได้ว่าการดำเนินงานในการปฏิบัติการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจลของเจ้าหน้าที่ตำรวจในอำเภอเมืองเชียงใหม่สามารถดำเนินการควบคุมได้ระดับหนึ่งเท่านั้น เนื่องด้วยในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดใกล้เคียง เช่น ลำปาง เชียงราย ลำพูน เป็นต้น มีกลุ่มเสื้อแดงจัดกระจายอยู่จำนวนมาก พร้อมที่จะมีการรวมตัวกันเพื่อเรียกร้องหรือกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตลอดเวลา ประกอบกับมีกลุ่มนักการเมือง ข้าราชการระดับสูง ผู้มีอิทธิพลให้การสนับสนุนช่วยเหลือ เอื้ออำนวยให้มีการรวมกลุ่ม และเคลื่อนย้ายกลุ่มไปยังแหล่งชุมนุมต่างๆ ได้ เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติงานได้ไม่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งภาระงานหลักของเจ้าหน้าที่ตำรวจมีหลากหลาย ไม่มีเพียง

งานควบคุมฝูงชนเท่านั้น จึงจำเป็นต้องแบ่งสรรเจ้าหน้าที่ตำรวจให้ปฏิบัติหน้าที่ด้านอื่นด้วย และเมื่อมีเหตุการณ์ฝูงชนต่างๆ เกิดขึ้น หน่วยงานของตำรวจ มักไม่ค่อยปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ ทั้งนี้สืบเนื่องจากการสนธิกำลังจากหลายหน่วยงาน หลายพื้นที่ ทำให้การทำงานไม่สอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน การปฏิบัติงานจึงไม่บรรลุตามแผนที่ควร ที่สำคัญหากเกิดความสับสนหรือขาดการติดต่อประสานงาน ประกอบกับอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจบางส่วนต้องปฏิบัติภารกิจในด้านอื่นๆ จึงมีผลให้อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจในการควบคุม ปรามปรามฝูงชนไม่มีประสิทธิภาพมากนัก และส่งผลให้เกิดความสูญเสียตามมา หรือเกิดเหตุการณ์ลุกลามบานปลายขึ้น

เมื่อวิเคราะห์ถึงประสิทธิผลในการปฏิบัติการควบคุมฝูงชนและปรามปรามจลาจลของเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยรวม ในด้านของเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงาน กล่าวได้ว่า สามารถปฏิบัติงานในด้านการควบคุมฝูงชนและปรามปรามจลาจลได้ในระดับปานกลาง โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถให้การคุ้มครองความสงบเรียบร้อยให้กับสังคม ตลอดจนดูแลรักษาชีวิต และทรัพย์สินของประชาชนได้ ขณะเดียวกันเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถอดทน อดกลั้น ต่อการข่มขู่ การใช้ถ้อยคำที่ยาบคายของกลุ่มฝูงชน ดำเนินการด้วยมาตรการที่นุ่มนวล ประนีประนอมกับฝูงชน ปฏิบัติการด้านจิตวิทยาต่อฝูงชนและผู้ก่อความไม่สงบให้ทราบข้อเท็จจริงของสถานการณ์ได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น เนื่องจากกลุ่มฝูงชนที่มารวมกลุ่มกันมักมีอารมณ์ที่รุนแรง ไม่สนใจการร้องขอจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทำให้เจ้าพนักงานต้องปฏิบัติงานด้วยความอดทนอดกลั้นและควบคุมอารมณ์ของตนเองให้มากที่สุด โดยต้องพยายามหลีกเลี่ยงการใช้กำลังและอาวุธที่จะเข้าปะทะกับกลุ่มผู้ชุมนุม และต้องพยายามใช้หลักจิตวิทยาชี้แจงทำความเข้าใจชักจูงโน้มน้าวให้ผู้ชุมนุมเคารพกฎหมายรักษาความสงบเรียบร้อยเพื่อความสงบสุขและให้เห็นแก่ประโยชน์ของประชาชนส่วนใหญ่กลุ่มอื่นๆ ด้วย ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเกิดความเบื่อหน่าย เหน็ดเหนื่อย และขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ ประกอบกับการปฏิบัติงานควบคุมฝูงชนและปรามปรามจลาจลจะต้องใช้เวลานาน เหตุการณ์ยืดเยื้อ ภาระงานด้านอื่นก็มีให้ต้องปฏิบัติอีก ดังนั้นจึงส่งผลให้ตัวเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานจึงมีประสิทธิผลในการปฏิบัติงานได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น

ในด้านประสิทธิผลในการควบคุมฝูงชนและปรามปรามจลาจล โดยรวมการควบคุมฝูงชนและปรามปรามจลาจลของเจ้าหน้าที่ตำรวจมีประสิทธิผลได้ในระดับปานกลางเท่านั้น เนื่องจากการจับกุมฝูงชนที่ก่อจลาจล กระทำผิดกฎหมาย ให้ถูกนำตัวมาลงโทษตามกฎหมายค่อนข้างจะดำเนินการได้ลำบาก ลำช้า เนื่องจากฝูงชนมีจำนวนมาก นอกจากนี้ฝูงชนยังลักลอบพกพาอาวุธวัตถุอันตรายต่างๆ เข้ามาในกลุ่มฝูงชน เมื่อเจ้าหน้าที่ขอความร่วมมือมักจะไม่ได้ความร่วมมือด้วยดี ขณะเดียวกันหากเจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถสลายฝูงชนไปได้แล้ว ฝูงชนก็กลับมารวมตัวกันเป็นฝูงชนอีก และใช้กิริยาทางทางไม่เสียดสี เยาะเย้ย ดางดาง ข่มขู่เจ้าหน้าที่ตำรวจ

สำหรับประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติการควบคุมฝูงชนและปราบปราม จลาจลของเจ้าหน้าที่ตำรวจ จากผลการศึกษาได้ค้นพบประเด็นปัญหาที่น่าสนใจ คือ ข้อจำกัดของ การเป็นเมืองท่องเที่ยวขนาดใหญ่มีประชาชนอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นทำให้การดำเนินการควบคุม ฝูงชนมีความยากลำบาก และไม่สามารถใช้มาตรการที่รุนแรงกับฝูงชนได้ อีกทั้งจังหวัดเชียงใหม่และ จังหวัดใกล้เคียงมีกลุ่มแกนนำและจำนวนฝูงชนจำนวนมาก พร้อมรวมตัวกันได้ตลอดเวลา เมื่อ เปรียบเทียบกับอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ตำรวจและหน่วยปฏิบัติการพิเศษที่มีอยู่ถือว่าฝูงชนมี จำนวนมากกว่า ซึ่งหากมีการรวมกลุ่มของฝูงชนจำนวนมาก ย่อมส่งผลให้เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ สามารถควบคุมฝูงชน หรือสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ในพื้นที่ภาคเหนือไม่มี ศูนย์อำนวยการหรือกองอำนวยการระดับภูมิภาคที่รับผิดชอบดูแลในด้านปฏิบัติการควบคุมฝูงชน และปราบปรามจลาจลโดยตรง ส่งผลให้การนำนโยบาย คำสั่งมาปฏิบัติมีความล่าช้า อีกทั้งทำให้ ระบบการประสานงาน เครือข่ายหน่วยงานมีความล่าช้า ขาดเอกภาพในการปฏิบัติงานด้วย เนื่อง ด้วยการปฏิบัติงานควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจลไม่ให้งานหลักที่หน่วยงานตำรวจและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นประจำ ซึ่งถือเป็นภาระงานฉุกเฉินที่ไม่คาดคิดว่าจะเกิดเหตุการณ์รุนแรง หรือไม่อย่างไรบ้าง ซึ่งการร้องขออัตรากำลัง หน่วยงานเสริมจึงดำเนินการแบบฉุกเฉิน เร่งด่วน จึง ทำให้ระบบการประสานงานอาจมีความไม่ชัดเจน ขาดการวางแผน การปรึกษาหารือกันที่ต่อเนื่อง จึงส่งผลให้การปฏิบัติการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจลของเจ้าหน้าที่ตำรวจในจังหวัด เชียงใหม่ยังมีปัญหาและอุปสรรคในด้านนี้อยู่

จากผลการศึกษาดังกล่าว ถือได้ว่าการควบคุมฝูงชนที่มาร่วมชุมนุมและก่อการจลาจล นั้นเป็นงานยาก ที่เจ้าพนักงานจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักเกณฑ์และวิธีการ ทั้งในด้าน กฎหมาย และเทคนิควิธีการปฏิบัติเป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังจะต้องเป็นผู้ที่มีความเข้มแข็งอดทนทั้ง ทางร่างกายและจิตใจ อีกทั้งจะต้องเป็นผู้ที่มีความรอบคอบ มีวิจารณญาณในการวิเคราะห์สถาน การณ์แล้วเลือกใช้วิธีปฏิบัติอย่างเหมาะสม ทั้งนี้หากเจ้าพนักงานใช้วิธีการที่ไม่ถูกต้องหรือไม่ เหมาะสมแล้วก็อาจทำให้สถานการณ์บานปลายขยายตัวมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดความสูญเสียทั้ง ฝ่ายผู้ชุมนุมและฝ่ายเจ้าพนักงาน นอกจากนี้การใช้กำลังและอาวุธในการปราบปรามผู้ชุมนุมหรือ ก่อการจลาจลอย่างรุนแรงเกินเหตุ อาจเป็นเหตุให้เจ้าพนักงานผู้นั้นถูกฟ้องร้องกล่าวหาว่าเป็นการ กระทำที่เกินขอบเขตอำนาจที่กฎหมายให้ไว้และยังอาจถูกต่อต้าน โจมตีจากกลุ่มพลังต่างๆรวมถึง สื่อมวลชนอีกด้วย แต่ถ้ามการปฏิบัติของเจ้าพนักงานนั้นได้ใช้วิธีการที่ถูกต้องตามที่กฎหมายบัญญัติ ให้อำนาจไว้และมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ของการชุมนุมหรือการ จลาจลนั้นๆแล้ว ก็ย่อมจะ ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย และยังจะได้รับการยอมรับว่าเป็นการกระทำเพื่อให้เกิดความสงบ สุขขึ้นในสังคม อีกทั้งยังเป็นการบังคับให้ทุกคนเคารพกฎหมายบ้านเมืองด้วย

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจลของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ค้นพบจากการศึกษา เพื่อให้แนวทางในการปรับปรุงแก้ไข พัฒนา ตลอดจนเพื่อกำหนดมาตรการในการปฏิบัติการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจลของเจ้าหน้าที่ตำรวจให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนี้

1. เนื่องจากจังหวัดเชียงใหม่ เป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง มีจำนวนนักท่องเที่ยวจำนวนมาก และมีที่อยู่อาศัย แหล่งสาธารณูปโภคต่าง ๆ อยู่อย่างหนาแน่น เมื่อเกิดฝูงชนในแต่ละครั้งส่งผลให้เกิดการระบบจราจรติดขัด การเข้าไปควบคุม สลายฝูงชนของเจ้าหน้าที่มีความยากลำบาก ไม่สามารถใช้มาตรการที่รุนแรง เช่น แก๊สน้ำตา เป็นต้น ดังนั้นควรมีระบบการวางแผนที่รัดกุม มีมาตรการเสริมรองรับ เช่น การอพยพประชาชนที่อยู่อาศัยโดยรอบ การแจ้งข่าวประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนที่พักอยู่อาศัยโดยรอบแหล่งชุมนุมป้องกันตัว หรืออพยพไปยังแหล่งที่ปลอดภัย เป็นต้น

2. เนื่องด้วยภาระงานด้านการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจล ไม่ใช่งานประจำที่เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องปฏิบัติเป็นประจำ จึงมีผลให้เจ้าหน้าที่ตำรวจยังขาดประสบการณ์ ความรู้ในหลักกฎหมายเบาะมาตรการที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นจึงมีการอบรมหลักสูตรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนมีการฝึกซ้อมการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจลเป็นประจำ เพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ

3. ในพื้นที่ภาคเหนือไม่มีศูนย์อำนวยการหรือกองอำนวยการระดับภูมิภาคที่รับผิดชอบดูแลในด้านปฏิบัติการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจลโดยตรง ส่งผลให้การนำนโยบาย คำสั่ง มาปฏิบัติมีความล่าช้า ระบบการประสานงาน เครือข่ายหน่วยงานมีความล่าช้า ขาดเอกภาพในการปฏิบัติงาน ดังนั้นควรมีการจัดตั้งศูนย์ภูมิภาคหรือจังหวัด ที่รับผิดชอบดูแลงานด้านควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจลโดยตรง เพื่อให้การปฏิบัติงานมีความรวดเร็ว เป็นเอกภาพมากยิ่งขึ้น

4. เนื่องด้วยการรวมกลุ่มของฝูงชนในบางช่วงเวลา มีการรวมกลุ่มต่อเนื่องยาวนาน ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องผลัดเปลี่ยนเวรเข้ามาปฏิบัติงานตลอดเวลา ซึ่งจะต้องอาศัยความอดทน เสียสละเป็นอย่างสูง การปฏิบัติงานต่อเนื่องยาวนาน ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่มีเวลาพักผ่อน เหนื่อย เบื่อหน่าย และขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดสรรกำลังเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน มีระบบผลัดเปลี่ยนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ตลอดจนจัดหาอาหาร เครื่องดื่ม ที่พักให้เจ้าหน้าที่ตำรวจอย่างเพียงพอ และมีค่าตอบแทนพิเศษสำหรับการปฏิบัติงานนอกเวลางานด้วย เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ

5. ในกรณีที่การชุมนุมได้บานปลายและทวีความรุนแรงมากขึ้นจนกลายเป็นการจลาจลขึ้น เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติงานจะต้องรับรายงานให้ผู้บังคับบัญชาเหนือชั้นขึ้นไปทราบและสั่งการแก้ไขปัญหาโดยด่วน หากไม่สามารถหลีกเลี่ยงการใช้อำนาจได้เจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติงานจะต้องใช้วิจารณญาณในการใช้กำลังเท่าที่จำเป็นและการใช้กำลังนั้นจะต้องได้สัดส่วนกับความรุนแรงของฝูงชนนั้นด้วย เช่นถ้าฝูงชนที่ก่อเหตุรุนแรงนั้นมีเพียงมือเปล่าหรือมีเพียงก้อนหินและไม่เท่านั้น เจ้าพนักงานควรใช้เพียงโล่และกระบอง หรือถ้าจำเป็นก็ใช้แก๊สน้ำตา แต่ถ้าฝูงชนนั้นมีการใช้มีด ค้อน ขวาน อาวุธปืน ระเบิด หรือมีการเผาทำลายทรัพย์สินของผู้อื่น ดังนั้นเจ้าพนักงานก็มีความจำเป็นที่จะต้องใช้อาวุธปืน และแก๊สน้ำตาเพื่อปราบปรามอย่างเด็ดขาด ซึ่งย่อมจะถือได้เป็นวิธีการที่เหมาะสมและได้สัดส่วนกัน

6. การแพทย์ถือเป็นหน่วยปฐมพยาบาลหนึ่งที่สำคัญในการสถานการณ์การเผชิญหน้าของฝูงชน อาจช่วยคลี่คลายสถานการณ์ และอาจช่วยผ่อนหนักเป็นเบา ในการปฐมพยาบาลและนำส่งผู้บาดเจ็บมาโรงพยาบาล ดังนั้นควรมีการประสานงาน เพื่อทำความเข้าใจร่วมกันหรือร่วมกำหนดแผนการปฏิบัติงานการควบคุมฝูงชนและปราบปรามจลาจล